

Jean-Baptiste Tati Loutard
 vagy: Jean-Baptiste Tati-loutard

(L'envers du soleil – A nap túlsó oldala c. kötetből)

Eltűnt egy halász

Hol lehet a halász? És hol a tenger lovasa
 Tegnap kelt útra a vizek zöld ösvényein
 Tarajos sziklák és távoli tengerek veszélyei
 Ki-kibukkanó cápák és szökellő delfinek között?
 Homokkal szórt istállója felé ügető hullámok hátán a pirog egyedül tér vissza.
 Semmi más nem dagad ki a tenger kék sós testéből!
 Lehet, hogy a halál ott ülészik egy hullám mélyén
 De láthatatlan mint egy finom élő kés
 Tajtékozó ló rőtvrös sörényében.
 Mellettem rugóin tarisznyarák ágaskodik
 Termeténél messzebből vagy magasabbról
 egyenesen
 majd
 ferdén

Néz
 S visszaereszkedik fáradt lábaira...
 De semmi más csak ott kint a parti csigára vicsorító tenger
 És a messzeségben a Nap fehér vasalójával vasalt ruhájából felszálló gőz!
 Miféle kín kényszeríti szemünket e hiábavaló keresésre
 Mely árnyékot borít szemhéjunkra!...
 Alszol, ó te, kit már csak az éji bogarak világítanak!

(135–136. old.)

A halász hazatért

Rövid volt a nap, érzi az úr is:
 Az égtájak a zenit felé húzódnak,
 Majd a Hold újra szétszórja őket.
 A tengeren már csak a csönden uralkodó vizet hallani.
 A szirt korszóként hajol rá.
 Ugat a hullám, felcsap az égig.
 A halászt nyugtalanítja ez az istenkáromlás.
 Útján mindenfelé csak hullám és szél.
 Messze, Napnál fényesebben ragyog a part homokja.

(143. old.)

Tisztelet a halásznak

Dagad a tenger, dühösen csapódik a szirtfalba,
 Visszazúdul, majd elmerül a sziklák okádékában
 Vonul a csönd, és egyenként felfalja a tajtékbuborékokat.
 Zúg újra a tenger, a beleharapott Nap,
 Mi szálíg égeti az azúr kócát, és lángokban hull vissza,
 A bárkák és a csigák (árapályok talált gyermekei) ásítása között.
 A Nap hajóroncsaiban elveszett néhány sirály
 Most vakon táncol az öreg fárosz sanda szemei előtt
 És a halász sorsa ott ragyog a sós hullámokban,
 A fényugarak perzselő részegségében
 Mindenki saját sorsát kövesse, úgy távozzék e gyeheknából!
 A tűz-porrá omló nappal falai előtt
 A halász oly nagynak, oly magasnak, oly szépnek érzi magát.
 Vedlik a tenger és az ég, az idő ingadozik,
 Hirtelen szikla zaja dörren,
 Mint lyuk a vizek kék morajlásában.
 Az antik Wharf bűvárai támadtak volna fel,
 S kutatnának méltóbb sírok után?
 Ötven esztendő álmatlanul a tenger mocskos ágyában!
 A tűz-köd végül leszáll, szétterül,
 Tovagurul, hullámokkal vívott közelharcában tajtékot vet...
 Egy város, tiszta fehérbe öltözött, közeledik a horizont felől:
 A halász a Nap cilinderében és a tenger hosszú uszályában
 Feleségül vesz!

(139–140. old.)

Díszlet halálhoz és szerelemhez

A sártól, zajtól, napfénytől sűrű
 Poto-Poto alsóvárosában
 Egy férfi vergődik a tűz fogságában
 Megtört halál lépve szője ellen
 Arca, szenvedély fakasztotta csodás gyümölcs,
 Meglát egy nőt
 – Szemében s ajkán a szépség –
 Egy pillanatra kibukkanni a sodrásból
 Micsoda férfi micsoda férfi – kiált fel a nő
 Lelkében csak égett sebek helye
 Áll egyenesen a perzselő forráságban
 Teste szilárd, szíve zord
 A reszkető fényben
 Közel a teljes sorvadáshoz

A férfi a kivágott blúzára szegi pillantását
Oly elviselhetetlenül szomjúhozza mellét
És tekintete belevész a párába
Túl hosszú a várakozás, a nő sóhajt
Feledhetem-e majd a vakítóan fényes utakat
A fűszerek különös útját
Mi lesz velem, amikor e lankán te már túl leszel
Ott túl nemes és csillag-díszes leszel
Ó, Te, kié már ezerszer voltam
Delíriumában hörögve
Hallja a pásztorkürtöt a kolompokat
Vándorló csorda egész felszerelését
És a napfordulat erejével birkózó
Óceán távoli mormolását
Szédítő távlatban újra látja
A ragyogó frissességükben megélt napokat
S ma új szerelem íze
Hajt ki baljósan
Kínok gyötörte fejben
Csillag-lény fénylik fel
Az átlátszó estben üldözi a láthatatlant
Az ösvényeken, hol a holtak másai járnak
A térben, hol hangjaink visszaverődnek
Az éjszemű kutya nincs úgy falak közé zárva
Mint sorsában az ember
Az idő most viharosra fordul
A szem őrzöngő hullámokat
S villám rajzolta pályákat követ
Isteni hang mezítelen
Égi villanásként közeleg
Ez a macskabűz és ez az égett szag
A nő újra hangosan beszél
De hát miért élünk és szorongunk
Mikor ott jön felénk a pihenés
A nappal szűnik, s a nő megtörve az emlékezés
Borzalmaitól elalszik
Az alkonyatban így kiált a férfi
Nyissátok ki az ablakot, mielőtt az éjbe lépek
A horizontot még hadd lássam
Földi gyökereim kiszakadtak
Szívem már csak egy keserű gombóc
Hittem, a végtelent látom
Arcélében egy nőnek
Menedéket nyújtó
Fényszikrát leküzdhetetlen reményemnek, hogy boldog leszek
E tájakon csak gyatra szórakozásaimnak éltem
Hogyan kapaszkodhattam egy felhőbe

Lelke most ott szárnyal a vizek felett
 S széles e földön keresi
 Titkos kapuját lakának
 Isten, add, hogy a halál
 Gyászos munkájának véget vessen
 Az égi polip kilövelte tintasugarát
 Mikor a férfi felnyitja szemét, a hajnal szürkül az ablakban
 A szoba még fürdik a félhomályban
 A tekintet megáll egy formán
 A nő az, aki alszik teljes hosszában kinyújtózva
 A szemhéj alatt sokáig tekeredett fétis
 Nem fogják azt mondani, hogy
 Úgy fejeztem be, mint egy magányos sakál a sötétben
 Egy sivár szavannán
 Majd érzi, hogy szeme nehezül
 Lelke visszatér óceánokon tett
 Zord utazásból
 Visszaemlékezik a tengersizínű szemfedőre
 Benne hullámok görgettek hajótörötteket
 A tenger mit akar tőlünk keblében vissza kell
 Vezetnie az élet sójához
 Mit útravalónak ad
 Vigyázz reám, mondja a nőnek
 Míg a halál kioltja bennem
 Tűz-képedet.

(479–482. old.)

Kun Tibor fordításai

Tati-Loutard (v. Tati Loutard), Jean-Baptiste: (sz. Brazzaville [ma a Kongói Köztársaság fővárosa] Poto-Poto városrészében, 1938, mgh. Párizs, 2009). Kongói (Kongói Demokratikus Köztársaság) író, költő, politikus, a francia nyelvű néger-afrikai irodalom jelentős, a fiatal generációhoz tartozó képviselője. Tanulmányait Brazzaville-ben és Bordeaux-ban végezte, olasz és modern irodalomból szerzett oklevelet. Brazzaville-ben a Felsőfokú Tanulmányok Központjában tanított, közben több kormánytiszttséget is betöltött. Művei – mind költeményei, mind prózai írásai – lírai töltésűek, témái között mindenekelőtt hazájának természeti szépségeit, azon belül is elsősorban a tengert dicsőíti, gyakori témái még a halál és tragikus emberi sorsok elemzése. Hangulata sokszor melankolikus és szorongásos. Mondatszerkesztése, sortörései nehezen követhetők, írásjeleket nem mindig használ. 1992-ben Párizsban a Francia Akadémia a Francia nyelv terjesztéséért-díjjal tüntette ki, 1998-ban Marokkóban Afrikai költészet-díjat kapott. Művei: költeményeinek össziadása *Œuvre poétique* (Költői művei) címmel Párizsban jelent meg 2007-ban. Prózai művei: *Le récit de la mort* (Elbeszélés a halálról, 1987); *Chroniques congolaises* (Kongói krónikák, 1974); *Nouvelles chroniques congolaises* (Új kongói krónikák, 1980).